NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2050 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 18 JANVIER 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1976

HANOI

	Hanoi	Người đưa đến nhà	Chợ cả năm	Hoàn-kỳ và Trung-kỳ	Hoàn-kỳ và Nam-kỳ	Ngoại quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$90	12$00
Các làng và Các công-sở	»	3.00	3.00	3.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, rue de Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 francs au centimètre de hauteur, sur 0m,035 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat d'un an. . . . 0$10 le c/m
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$10 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Trường Canh-nông thực-hành Tuyên-quang tuyển học-trò vào học

Trường Canh-nông thực-hành ở Tuyên-quang mở ra đã mấy năm rồi; các bạn thiếu-niên ta chịu cái công ơn dìu-dắt của những thầy giáo chuyên môn nông-học mà tốt-nghiệp ở trường ấy ra cũng đã được mấy lớp rồi. Cái chủ-ý của nhà-nước mở ra trường ấy là thế nào, cái nhiệm-vụ của các học-sinh theo học ở trường ấy là thế nào và vì cớ gì mà các bạn thiếu-niên ta nên vào học trường ấy, các nhà có con em nên cho vào học trường ấy thì trong tờ báo này đã có nhiều lần nói rất kỹ-càng, tưởng không ai còn chút gì hiểu lầm nữa. Vậy mà gần đây sắp đến kỳ trường ấy tuyển lấy học-trò vào học, ta còn thấy có cậu học-trò đi hỏi thể-lệ, mà hỏi căn-vặn nhất về cái địa-vị với cái lương bổng nhà-nước sẽ đối-đãi với mình sau khi đã học tốt-nghiệp ở trường ấy ra thì làm sao; lại một nhà kia có con định cho vào học trường ấy mà cứ dùng dằng nghĩ-ngợi mãi về một nỗi không biết học tốt-nghiệp ở trường ra rồi có làm nên được chút danh-phận gì không, đã chẳng may dở bước nhỡ thì không chen vào được những chỗ trung học đại-học mà mong mỏi cái miếng quan tham quan đốc, chi còn có một cái trường này có thể xin vào được mà học ở trường này sau khi tốt nghiệp vị-trí lại chẳng có nhất-định gì, không dám nói đến lương tháng hơn trăm, đối hàm kiêm-thảo như các quan tham quan đốc tốt nghiệp ở các ban trường cao-đẳng kia mà đến cái hi-vọng thầy thông thầy giáo, mỗi tháng kiếm độ bốn năm chục, ở trong xã-hội có được cái giá làm ông làm thầy như những người tốt-nghiệp ở các trường thành-chung, cũng mười phần không chắc có phần nào được thế, bảo rằng các sở canh-nông của nhà nước có cần dùng người thì lấy ở trong học-trò tốt nghiệp trường này, nhưng các sở canh-nông của nhà nước thì cần dùng được mấy hột người, đã mấy lớp trước những người nhanh chân nhẹ bước choán hết cả chỗ rồi, những người đi phải bước sau như hạng con mình dây không khéo kết cục chỉ đến quay về làm ở sở canh-nông nhà là hết chuyện, mà nghĩ đi học để làm ông gì, để cầu phẩn vua lộc nước, vinh hiển ông cha gì, chứ đi học mà lại trai cây hoàn trai cây thì học làm chi cho uổng công vô ích, cứ dùng-dằng nghĩ-ngợi mãi như thế mà việc định cho con vào học vẫn chưa quyết hẳn thế nào.

Ta thấy thế mà biết cái óc hám hư vinh của người mình thật không sao lấy lời-lẽ gì mà dì chuyển cho được, và cái lối học của người mình, không luận là học gì cũng vẫn quanh-quẩn vào một cái mục-đích kiếm gạo, ngoài một cái mục-đích ấy không còn tưởng gì đến cái nhiệm-vụ làm người học-trò là thế nào nữa, cứ cái lối học như thế, e nhà-nước dù có cái chủ-ý rất tốt, lập trường này trường khác để dạy cho mình học mà biết, biết mà làm, cũng chung qui học thầy lại trả thầy, không hỡ-dể có mấy người thi thố được cái sở học ra mà làm nên, cái sự-nghiệp gì cả. Hãy nói ngay một cái trường canh-nông thực-hành dây, cái chủ-ý nhà-nước lập trường chẳng phải là cốt tập luyện cái thường thức về nông-nghiệp cho lũ thiếu-niên mình để những người theo học sau này có đủ cái tri-thức, cái kinh-nghiệm mà cải-lương lấy cái nông-nghiệp của mình cho ruộng đất được một ngày một thêm tốt lên, sản-vật được một ngày một thêm tiến lên, làm giàu cho nhà mà tức là làm giàu cho nước nữa ư? Cái nhiệm-vụ làm người học-trò theo học về môn học ấy chẳng phải là cốt thu nhặt lấy cái tri-thức, tập-tành lấy cái kinh-nghiệm về nông-nghiệp cho thật tinh thật giỏi để lo chấn-hưng lấy cái nông-nghiệp của mình, làm một phạm cải-lương cho các nhà nông trong làng trong lồng mình ư? Nước mình là một nông-quốc, dân-tộc mình là một dân-tộc chỉ sống về nghề nông, nghề nông mà không tinh không giỏi thì dân-tộc mình lấy gì mà sinh-tồn, nước mình trông vào đâu mà thịnh-vượng, mà nghề nông mình là một nghề xưa nay nhân-tuần cẩu-thả, chưa từng có giảng cứu đến bao giờ cả, nếu không học thì làm sao cho giỏi cho tinh; vì thế mà nhà-nước đã mở ra lớp học canh-nông cao-đẳng để luyện lấy nhân-tài nông-học chuyên môn lại mở ra trường học canh-nông thực hành để luyện lấy nhân-tài nông-học tốc thành nữa; cũng vì thế mà các bạn thiếu-niên ta — hẳn phần nhiều là địa-chủ hoặc là nông-dân ta sau này — mới cần nên theo học canh-nông thực-hành, các nhà có con em — hẳn phần nhiều là nhà có ruộng có đất hoặc là nhà làm nghề ruộng rãy — mới cần nên cho vào học canh-nông thực-hành, đã gọi là học canh-nông thực-hành thì quyết không phải học làm quan làm thầy gì cả; thế mà xem ra những nhà có con em cho vào học, những người theo học cũng vẫn còn đeo cái tư-tưởng làm quan làm thầy, chứ không có cái chí-nguyện gì về cái nghề mình học, thì dù có trường học, dù có người học mà người học không phải là người chuyên tâm về nông-nghiệp, trường học chắc cũng không luyện nên được những người nông-nghiệp chuyên-gia, cũng chỉ cô-phụ cái ý tốt của Nhà-nước lập trường mà chưa chắc đã có bổ-ích gì cho nông-nghiệp của mình vậy.

Mong rằng các nhà có con em đi học, các người theo học đều hiểu rõ cái chủ-ý của Nhà-nước lập trường, cái nhiệm-vụ của người đi học, học canh-nông thực hành thức để rồi mà thực-hành canh-nông đó, mà nếu thực-hành canh-nông cho thật thành-hiệu, chấn-hưng được nông-nghiệp cho nhà mình, cho làng tổng mình, cho đến cả nước mình thì thực là cái lương-hồng không gì to bằng, cái địa-vị không gì qui bằng vậy. T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 16 Janvier 1924

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Một quan võ cũ giết Von Seck bị bắt.

Động đất ở Nhật-bản

Tin Tokio. — Động đất mười hai phút. 50 người chết, nhiều người bị thương.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 17 Janvier 1924

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Các báo nói rằng ngày hôm qua ở Berlin có bắt được một việc mưu hại tướng Von Seeck, Von Khar, và Von Lossow. Họ định giết mấy vị ấy đi để làm tri-hoãn việc xử ăn Hitler và Ludendorff.

Tin Dresde. — Quan thượng-thư bộ coi về linh bị-ban đến thăm quan thủ-tướng xứ Saxe có nói việc thiết quân luật sẽ thi hành một cách nhẹ nhàng hơn trước, khiến cho từ giờ về sau quân-linh không can-dự vào việc chánh-trị.

Tin Berlin. — M. Marx có đáp cho chánh-phủ xứ Bavière biết rằng chánh phủ trung-ương sẵn lòng điều đình với chánh-phủ Bavière theo như cái tôn-chỉ trong bản án-văn của chánh-phủ ấy.

Việc trong hạt trù bình

Các mỏ và các xưởng của Pháp Bỉ tấn than thường, 6.215 tấn than coke, 73 tấn sulfate d'ammoniaque, 63 tấn benzol, 2.533 tấn than bánh, và than lignite. Trong ngày hôm ấy chở đi 12.932 toa hóa vật, mỗi toa là 10 tấn. Trong số ấy, có 8.45 toa than.

Đường vô-tuyến của Pháp với Đông-pháp

Trước kia đường vô-tuyến-điện Pháp Saigon, chỉ có ở Pháp là gởi đến Saigon được mà thôi, từ ngày 17 janvier này thì ở Saigon cũng gởi được sang Pháp.

Nước Ý và nước Thổ

Tin Rome M. Mussolini, thủ-tướng nước Ý và quan đại-sứ nước Thổ mới đây có thương-nghị với nhau về việc ưng chuẩn tờ hòa nghị Lausanne.

Cái vấn-đề hỏi đoái ở nước Pháp

Các báo đều hoan-nghênh các điều của chánh-phủ quyết-nghị. Việc ấy chắc sẽ có ảnh-hưởng tốt trong ngân thị ở Paris.

Báo *Les Débats* nói rằng chánh-phủ khéo xử-trí một cách nhanh-chóng, và điềm-tĩnh, chánh-phủ và nghị viện sẽ đủ lòng quả cảm mà quyết-nghị mọi việc tiện nghi.

Báo *Temps* có nói: Tiếc thay ở ngoại-quốc không biết công cho nước Pháp chịu tổn thiệt đủ đường và hết sức trù tính cho cái cần cần chi thu được thăng bằng. Vẫn còn có kẻ buông thả những lời vu không độc ác, làm cho đến tận các nước Đồng-minh cũ của nước Pháp mà những người rất quý mến nước Pháp cũng phải phân vân.

Tin Trung-hoa

Ngày 11 Janvier 1924

Thứ-dân viện khai hội

Thứ-dân viện khai hội, thương nghị thời chánh, bị đảng phái Ngô-cẩm-Liêm nhiễu loạn, lai không có kết-quả gì.

Sứ đoàn đối việc dùng binh ở Chiết-giang

Công sứ các nước tại-nghị phương pháp đối với việc dụng binh ở Chiết-giang: 1· Cấm Trung-quốc không được chở quân đi đường xe lửa Thượng-hải sang Giang-ninh; 2· Cấm Trung-quốc không được gây cuộc chiến tranh ở gần tô-giới; 3. Các nước có quyền được hiệp sức tổ-chức hải-quân chiến-hạm; 4. Như có nhân việc chiến-tranh mà sinh tổn-hại cho các nước thì Trung-quốc phải nhận cái trách-nhiệm bồi-thường.

Tương-tác-Lâm đối với phái Trực-lệ

Tương-tác-Lâm thanh ngôn rằng nếu phái Trực-lệ muốn điều-hòa với Phụng-thiên, thì phải điều-hòa với Chiết-giang.

Lý-ngạn-Thanh sang Lạc-dương

Lý-ngạn-Thanh phụng mệnh Tào-Côn, sang Lạc-dương thương-nghị quốc-chánh với Ngô bội-Phu. Có tin đồn rằng Ngô không lấy các công-cuộc trọng-yếu hiện-thời làm xứng ý.

Tôn-bảo-Kỳ về Bắc-kinh

Tôn-bảo-Kỳ ở Thiên-tân về Bắc-kinh, vào yết-kiến Tào-Côn, giả ý xin từ chức. Tào bết sức khuyên-dụ, và dặn Vương-dục-Chi điều đình với hiến-chánh-đảng.

Lâm-Hổ muốn từ chức

Lâm-Hổ vì chống cự lâu với liên-quân, lương thực và thuốc đạn dần hết, đã mấy lần cầu cứu với Trần-quýnh-Minh mà Trần trù cấp cũng không đủ, nghe đâu đã từ chức Hữu-lộ chỉ-huy sứ, mấy hôm nữa sẽ sang nghỉ ở Thượng-hải.

Tin Quảng-đông

Chiến-hạm các nước đóng ở Châu-giang cả thảy hơn 20 chiếc. Mấy hôm nay tàu Anh, tàu Pháp và tàu Bồ đã phụng mệnh bắn quốc chánh-phủ lùi ra ngoài cửa sông Châu-giang.

Trần-quýnh-Minh xin trù quân phí

Trần-quýnh-Minh chi dụng quẫn pháp, bức lặc các phú hộ ở Mai-huyện và ở Triều-châu phải trợ quân phí 500.000 đồng bạc; phú hộ thấy số tiền to quá, đều khiếp sợ và oán thán.

Vương-bình-Quân hàng Bắc-quân

Vương-bình Quân (Đông-lộ chỉ-huy phó-sứ) trốn sang hàng Bắc quân, Tôn-Viân được tin, đã cách khử chức danh, và sai Vương-nhữ-Huệ đi thay chức ấy.

Trần quân lui về Triều-châu và Mai-huyện

Quân đội Trần-quýnh-Minh bị liên quân bức-bách, lui về đóng ở Triều-châu và ở Mai-huyện.

SỐ NGHỊ-VIÊN ĐÀN-BÀ Ở HẠ NGHỊ-VIỆN NƯỚC ANH

Khóa trước hạ-nghị-viện nước Anh có ba vị nghị-viên đàn-bà. Khóa này có tám vị. Tám nghị-viên đàn bà ấy như sau này:

Đảng Bảo-thủ có nữ tử-tước Astor, Mme Hilton Philipson, nghị-viên cũ được tái-cử, khóa này thêm được nữ công-tước d'Atholl.

Đảng Tự-do có Mme Wintringham, nghị-viên cũ được tái-cử, và Lady Perrington, trúng cử lần nay là lần đầu.

Đảng Lao-động có ba vị mới: Miss Magaret Bonfield, miss D. Jewson và miss Susan Lawrence.

GIẤY BẠC CŨ KHÔNG TIÊU NỮA THÌ DÙNG ĐỂ LÀM GÌ?

Giấy bạc một hào, hai hào ít nay không tiêu nữa nhà-băng thu về để làm gì? Hỏi câu ấy tất ai cũng nói là để hoạt đi. Nhưng hoạt đi thế nào? Cứ như lệ bên Pháp, thì những giấy bạc cũ không tiêu nữa, đem bỏ cả vào những cái thùng rất lớn, rồi đổ thật nhiều cát-xít vào cho giấy nhừ hẳn ra. Mỗi khi hoại giấy bạc cũ như thế, phải có các viên thanh-tra, các viên kiểm-duyệt, và các nhà hóa-học đến chứng kiến, và kiểm xét rất là cẩn-thận.

Giấy bạc ngâm cát-xít nhiễn ra như thế, các nhà chế đồ chơi trẻ con tranh nhau mà mua, vì nghe đâu cái bột nhiễn ấy dùng làm bu-bê tốt lắm.

MỘT NGƯỜI ĐÀN-BÀ BỊ BỎNG Ở TRÊN BÀN MỔ MÀ CHẾT

Thầy mổ phải đền 30.000 quan

Ngày 25 décembre 1922 bác-sĩ Colombet ở Paris để ngũ đẳng bắc đầu bội-tinh, mổ Mme Cadine để cắt cái nhọt trong ruột.

Ở dưới bàn mổ hôm ấy có một cái lò sưởi chạy điện, để cách cái mặt bàn 50 centimètres.

Mổ bốn mươi phút thì xong.

Lúc buộc chỗ dẫn mổ lại, bác-sĩ thấy ở đài và chân người đau có dấu bỏng rất nặng. Được mấy hôm nữa, Mme Cadine chết về các dấu bỏng ấy.

Vì việc ấy bác-sĩ mắc tội vô ý hại người. Tòa-án ở Paris cử giáo-sư Balthazard làm giám định để xét tại làm sao mà bệnh nhân chết. Giáo-sư xét ra chất thuốc mê dẫn hơi nóng rất mạnh, nên Mme Cadine bị bỏng, nhưng vì có thuốc mê, nên bệnh nhân bị bỏng, mà cũng không biết.

Tòa-án phạt bác-sĩ 200 quan, và bắt bồi thường cho người chồng 30.000 quan.

Tại làm sao một vài dân ở Đông-âu có tục bỏ giấy ra mới vào các nơi thờ tự

Cái tục ấy đã có từ đời thượng-cổ. Tục-truyền Do-thái có nói Một hôm Moïse chăn súc vật ở núi Horeb, một vị thiên-thần hiện ra một đám lửa ở giữa một cái bụi cây, mà bụi cây bốc lửa lại không cháy. Trong bụi cây có tiếng gọi Moïse. Moïse tiến lên, thì có tiếng bảo: Chớ lại gần nữa, bỏ giầy ra, vì nơi người đứng đó, là một nơi đất thánh. Ta đây là Chúa của tổ tiên ngươi. Chúa của Abraham, của Isaac, và của Jacob. Người khá đến Ai-cập mà đem những con cái Israël ra khỏi đất ấy.

Vì cái tục truyền ấy nên mấy dân ở Đông-âu vẫn giữ tục bỏ giầy mới vào các nơi thờ tự.

X.

LÚC Ở PARIS ĐỒNG-HỒ CHỈNH NGỌ THÌ Ở CÁC KINH-THÀNH KHÁC MẤY GIỜ?

Trong lúc ở Paris đồng-hồ chỉ 12 giờ, thì ở Londres, ở Amsterdam, ở Anvers, ở Liège, ở Bruxelles, ở Lisbonne, ở Edimbourg, ở Madrid cũng giờ ấy. Ở Berlin đồng-hồ chỉ 13 giờ; ở Varsovie, 13 giờ 24 phút; ở Athènes 13 giờ 35; ở Constantinople 14 giờ; ở San-Francisco 4 giờ; ở Montréal 17 giờ; ở Mexico 5 giờ 25; ở Calcuta 17 giờ 20; ở Chicago 6 giờ; ở Quito 6 giờ 45; ở Saigon 19 giờ; ở New-York 7 giờ; ở Pékin 19 giờ 46; ở Sidney 22 giờ; ở Nouméa 23 giờ; ở Rio-de-Janeiro 9 giờ 7; ở Buenos-Ayres 8 giờ 7; ở Téhéran 15 giờ 26; ở Yokohama 21 giờ.

PARIS VỚI CÁC TỈNH THÀNH LỚN ÂU-CHÂU CÁCH NHAU BAO NHIÊU?

Từ Paris đến Anvers cách 308 kilomètres; đến Belgrade, cách 1.780; đến Berne, cách 535; đến Bruxelles, cách 311; đến Bucacest, cách 1.890; đến Budapest, cách 1.275; đến Coblentz cách 485; đến Cologne, cách 454; đến Constantinople, cách 2.310; đến Genève, cách 545; đến La Haye cách 440; đến Liège, cách 367; đến Londres, cách 420; đến Lisbonne, cách 1 520; đến Madrid, cách 1.140; đến Mayence, cách 520; đến Milan, cách 850; đến Namur, cách 307; đến Pétrograd, cách 2.400; đến Prague, cách 900; đến Rome, cách 1.22; đến Trieste, cách 1.000; đến Turin, cách 830; đến Varsovie cách 1.40; đến Venise cách 980; đến Wiesbaden, 510; đến Zurich, cách 595 kilomètres. Còn từ Paris đến New-York thì cách độ 8.5 0 kilomètres.

Dư luận

Một vấn-đề cũng cần cải-lương

Nước ta ngày xưa theo cái chính-thể chuyên chế nước Tàu, phàm các vấn-đề trong xã hội là thu cả trong tay triều-đình, điều gì triều-đình có cho có mời được có, cho làm mới được làm, còn nhân-dân thì dẫu biết cũng không được nói tới làm tới, nếu nói hay làm điều gì mà sai với ý-chí của triều-đình thì sẽ phải tội phản-nghịch. Nhưng triều-đình thì cao xa không thể thấu-triệt được hết tình hình lợi bệnh trong dân gian, phải ủy-quyền cho các quan địa-phương, có cái trách-nhiệm thân-dân lý-chính, thấy điều gì lợi bệnh thì được tùy-nghi châm-chước cải-lương. Mà quan lại thì hằng ngày còn bận lòng về công-việc xử-đoán, là một việc có lợi-ích trông thấy nhãn tiền, không ha cập đến các việc sinh hoạt của nhân-dân. Bởi thế cho nên mấy trăm nghìn năm xã-hội không có biến cải được cái nền tinh thần thực-tế.

Từ khi nước Đại-pháp sang cầm quyền bảo-hộ cũng biết rằng dân ta là một dân không đến nỗi bèn mạt tối tăm gì, mà chỉ vì một cái nguyên-nhân như trên đã nói, làm cho sự tiến-bộ phải đình-trệ đấy thôi. Từ đó mới bắt đầu ra cuộc cải-lương pháp-luật, cho đến dân-chính dân-tục cũng đã cải-lương. Những sự cải-lương như trên đó, ngày nay đã thấy có hiệu quả rồi; duy còn một vấn-đề nay cũng quan-trọng lắm, mà chưa thấy đề-xướng cải-lương, để dân gian vẫn bị oan uổng hà hiếp có lẽ còn khốn khổ nặng nề hơn là cái nỗi hà hiếp oan uổng trong hương đảng nữa. Sự oan uổng hà hiếp ấy có phải là thói hối lộ chăng? Không, xin nói thẳng ngay là các chợ ở chốn thôn-quê vậy.

Chợ chốn thôn-quê, mới nghe nói tưởng không lấy gì làm quan-trọng cả, mà thực là hệ-trọng cho đường sinh-hoạt kinh-tế của nhất bạn quốc-dân; cũng vì như là việc tiêu-học tuy không cao sâu đặc-biệt gì nhưng tưởng còn cần hơn là bậc đại-học chỉ có ích cho một ít người. Ấy thế mà từ ngày quốc-dân ta bước vào đường kinh-tế mới, đâu đâu cũng mở mang thương-nghiệp công-nghệ, mà duy có các chợ nhà quê nay chưa có theo sự tiến-bộ về đường thực-tế mà mở mang ra, thậm chí cái quyền lợi của người ta ở trong các chợ cũng chưa có cách nào để bênh vực cho cả.

Vẫn biết rằng nhà-nước cải-lương pháp-luật tức là bênh vực quyền-lợi cho cả quốc-dân, song ngoài pháp luật chung, cũng phải có cái chế-độ riêng của các chợ nữa thì lợi của

người ta mới thực là vững vàng, không có thì pháp-luật cũng không sao mà lọt vào cái phạm-vi các chợ mà bênh vực quyền lợi cho người ta. Cứ xem như những điều mà ký-giả được mục-kích sau đây thì đủ rõ :

Vừa rồi tôi có đi qua một cái chợ nhà quê nọ; thấy một cuộc đánh nhau rất hăng hái, một bên thì có một người, còn một bên thì đến ba bốn mươi người xúm vào đánh đập người kia rất tử. Hỏi ra thì cái anh bị đánh là một người bán lợn cho một người làng có chợ, anh người làng có chợ định cướp không lợn của anh kia, mua ngã giá rồi, bắt phải thả ra xem lành hay quẹ, nhưng đã có mấy thằng làm mồi đuổi xô ngay vào trong xóm, thế là anh kia mất lợn toi, quay ra bắt đền anh mua lợn, anh mua lợn ta giở ngay võ-lực mà giả cho anh bán lợn, rồi dẫn dần người làng có chợ xúm lại mà đánh anh kia. Anh kia đã mất lợn lại bị một trận đòn đau, tiền mất tật mang, phải cho người đem trâu cau vào trình thầy lý, một chốc, thầy lý khệnh khạng ra, anh ta lấy làm mừng lắm, kêu van thầy nên lấy phép công mà xử tri cho, tưởng là thầy xử thế nào, chẳng ngờ thầy lên cái giọng Bao-công mà phán « thằng này nó ăn cắp chợ người ta tôm được, nó lại vật mình ăn va đề che tội ư ! tuần phu đâu, đóng gông nó lại giải huyện ». Anh mất lợn kia chết điếng, kêu van lạy lục các thầy tha cho, mà không nói gì đến lợn nữa, sau lại ta mất buồng cau, chúng mới thu cho mà về. Ấy cái công-lý ở chợ nhà quê thế đấy ; thực thế, ai không bảo rằng anh mất lợn thế nào cũng sẽ về đi thưa lợn, nhưng đi thưa thì giới làm,chứng cho à, về lại không chắc là mất một lợn lấy mà thôi không.

Xem một chuyện này, thì biết trăm nghìn chuyện khác cũng oan uổng như thế.

Người nhà quê thấy nói đến chợ mà sợ, song không lẽ có nông-sản, công-sản, súc-sản chỉ tiêu-thụ mâu-dịch quanh ở trong làng, phải đem đi chợ, thì nếu người có cạo không ăn cướp một cách công-nhiên như thế, lại quẫy đục nắm trong, thông mưu với quân ăn cắp, được vật gì thì phải quân phân, nên không những là dung túng mà thôi, lại hộ vệ bênh vực cho quân gian ăn cắp nữa, như người buôn bán đuổi bắt kẻ gian nó lấy của mình, thì có một vài thằng đứng ra ngăn trở, mà ăn ải rằng rồi sẽ tra xét hộ cho, thế rồi tìm cách lẩn mặt, không có thì người kia bị đuổi kẻ gian, còn của ở hàng lại bị chúng nó phỏng nổi ! Lại còn cách nhũng nhiễu thế nầy nữa : là nhân bây giờ nhà-nước bắt người buôn bán phải lĩnh môn-bài, mà người nhà quê thì quanh năm làm ruộng, cứ tháng gần tết mới lại quẩy ra đi buôn, thì mấy người là có môn-bài, vì thế bọn mọt dân kia cứ vài phiên lại đưa mấy người lính thật hay là linh giả đến khám môn-bài, người nào không có môn-bài thì chúng bắt xếp hàng lại, rồi đọa rằng giải về quan làm tội Đã không được bán hàng, lại còn phải tội, phải tốn phí nữa, thì ôi thôi, nay đây xin cùng các thầy một món ! Cách mấy hôm lại có mấy đứa khác mặt đi dọa nạt thế kiếm ăn...

Bởi thế cho nên các chợ nhà quê việc buôn bán cứ mỗi ngày một sút kém đi, không thì cũng y nhiên bất dịch, không có khoáng-trương bành-trướng ra được chút nào, mà các nghiệp ở chốn nông-thôn cũng không thịnh đạt ra được. Tình cảnh như thế, trước hết là bởi cái địa-thế các chợ nhà quê, theo thói xưa nay, hễ mở chợ là mở ngay vào liền làng, rồi dần dần người làng ở vây bọc lại, làm như là đóng chặng chung quanh để cho kẻ gian phi khua lợi vào rồi bắt lấy vậy, lại làm cái chỗ thoát nạn cho kẻ gian phi. Thứ hại là không có hội-đồng của chợ cho hoàn-toàn chân đáng, để quản-trị chợ, và một bọn tuần-cảnh tử-tế để cảnh-sát trong khi chợ đông : mà muốn có một hội-đồng quản-trị không thiên-vị một bọn tuần-cảnh cho công nghiêm, thì phải lấy người các làng chung quanh không được.

N. G.

Cuộc thi thơ

Của Nhà-trị-Quyền xã-đề

MDLXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vạn cổ danh nhân giống Lạc-Hồng.
Bảng giáp lễ truyền tôn đạo Khổng,
Nền văn uy trấn rực trời Đông.
Mòng mênh hỗ biếc gần sông Nhị,
Thăm thẳm rừng mơ cạnh núi Nùng
Về thành rạng hiền cơ-chỉ cũ.
Lý Trần Lê Nguyễn dấu còn phong.

MDLXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Mấy dãy bia ghi nét bảng rồng.
Miếu vũ đền văn cơ-chỉ cũ.
Lịch-triều Lý, Nguyễn phong thơ
chung.
Gương trong lề-giáo ai hồ Bạc,
Cột cai di-luân vững núi Nùng.
Tân-học ngày nay tuy biến cải,
Văn còn dấu cũ vẻ văn-phong.

Lê-huy-Tùng
Xuân-cầu, Văn-giang, Bắc ninh

MDXLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-vật là dâu thử nghìn trông.
Miếu thành vững nguyên cơ-chỉ Lý,
Rừng nho lan khắp châu con Hồng.
Quốc-hồn vì do không phân tán,
Tôn-giáo nhân đây mới dai-dông.
Bảo-hộ bạch tàu lưu nhất cựu,
Tâm cơn ồn cổ tạc non sông.

MDLXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Giám thanh-danh nhất Viễn-
[đông.
Cung điện cao nêu vẳng nhật-nguyệt
Khói hương lừng ngát giống tiên rồng.
Non Nùng nước Lịch dầu thay đổi,
Biển Lý bia Lê vẫn đứng sòng.
Mới biết môn trương nhà Thanh vững
Chẳng hề chi dến vận hưng vong.

Phạm-Châu, Cao-du, Phú-thọ

MDLXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng còn đây với Nhị Nùng.
Hồ Bích long-lanh gương đạo học,
Gác Khuê lồng lộng ánh nho-phong.
Mấy hàng bia đá chưa rêu kín,
Vài đợt cung-trường vẫn khói sóng.
Tử Lý Thanh-tôn bao thế-kỷ,
Chứng cho văn-hiến giống tiên rồng

Nguyễn-Nhùn
9, Phố hàng Cá, Hanoi

MDLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nhờ Lý triều xưa có bụng sùng.
Mượn cảnh Từ Thử tiêu biểu trước.
Cho dân Nùng Nhị khỏi hương chung.
Trọ gương luân-lý nhà Nam-Việt,
Dẫn mạch thư-hương dất Lạc-Hồng.
Hơn tám trăm năm sương tuyết phủ.
Cung-tường còn giữ dấu nho-phong.

Nguyễn-văn-Hiến
Phán-sự tòa Thương-chính,Hanoi

MDLXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu mạo xưa nay vẫn ngóng trông.
Nền nếp xây bền khuôn Đại-học.
Cột đường đứng vững cọc trung-dung.
Bến Thù nước thắm dòng sông Nhị,
Đàn hạnh hương đưa đỉnh núi Nùng.
Trời đất hãy còn văn chửa mất,
Dầu Tần không ngại Hàn không
[mong.

Nguyễn-giản-Khanh
16, Rue Principale,Cao-bằng

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 25 độ
15 giờ 28 độ

Lịch ngày mai

Dương lịch

Thứ bảy 19 janvier 1924

S. Sulpice

Âm-lịch

14 tháng 12 năm Quí-hợi

Ngày Đinh-dậu

Hành: Hỏa, sao Liễu, Trực Thành.
Kỵ : Loát-đầu, Yết-hôn.
NGHI : Nhập học, Giá-thú, Dưỡng-thú, Tiến-nhân, Đông thổ, Tu tạo, Thương-lượng, Khai-thị, An táng.

Giá bạc. — Kể từ ngày 18 Janvier 1924, giá bạc ở kho Nhà nước định là **11 ! 05**

Thị giá quốc-trái. *Ngày 18 janvier 1924* 3% 54,95 Thứ tuyên vốn dân 66. — 4% 1917 59.60. — 4% 1918 58.70 — 5% 1915 1916 71. — 5% 1920 80.85 — 6% 1920 82.20.

Các quan đại-hiền. — Quan Le Fol chánh quản-lý văn-phòng quan Toàn-quyền đã đến tư biệt quan Thống-sứ Monguillot sang hôm qua để vô thuế trong-nhậm chức quyền Khám-sứ Trung-kỳ. Buổi tối ngài cùng với quan Khâm sứ Pasquier đã đi chuyến xe-lửa riêng vô Nguệ. Các qui quan ra ga tiễn ngài đông lắm.

Quan Đốc-lý Hanoi. — Như hôm qua bản-báo đã đăng, quan Đốc-lý Mourroux được ngài tám tháng tại qui-quốc. Chừng ba tuần tháng bảy tây thì ngài xuống tàu. Đến nay vẫn chưa rõ quan nào đến thay, nhưng có như ông Jabouille Paup thì quan công-sứ Jabouille tỉnh Quảng-trị lại sang chức Đốc-lý là chức ngài đã trong-nhậm trong mấy năm về trước.

Đường vô-tuyến thông với nước Pháp. — Đường vô-tuyến của ta thông với nước Pháp thì xưa nay chỉ chạy được có một chiều,là ở Pháp chuyển tin sang đây mà ở đây không chuyển sang Pháp được, bởi thế mà việc thông tin sang Pháp vẫn phải nhờ về dây ngầm đường bể mãi. Nay ở Saigon đã dựng xong các nhà máy vô-tuyến lớn, các khi dụng đã có đủ thì từ ngày hôm nay là 18 janvier trở đi sở Điện-báo ở đây có thể nhận những điện-tín riêng, điện-tín thông cho các báo-quán và những thư gửi bằng vô-tuyến (radioletire) mà chuyển sang Pháp được, giá tiền như sau này :

Các điện-tín riêng : mỗi chữ 2 f. 8 tiền vàng.

Các điện-tín thông cho các báo-quán mỗi chữ 1 f. 40 tiền vàng.

Thư gửi bằng vô-tuyến (radioletire) mỗi chữ 1 f. 46 tiền vàng và thêm 4 xu tiền tem gửi thư, hay là gửi bằng điện-báo đến Saigon thì mỗi chữ thêm điện-báo đến Saigon thì mỗi chữ thêm điện-báo đến Saigon thì mỗi chữ thêm muốn gửi vào Saigon bằng thư bay bằng điện-báo.

Sự thu tiền ấy thì cứ tính theo giá tiền vàng,mỗi tháng bao nhiêu sẽ do cở Điện-báo định.

Nếu đường vô-tuyến mắc nghẽn thì người gửi lại phải trả thêm tiền để chuyển bằng dây ngầm đường bể (Thư gửi bằng vô-tuyến (radioletire) những khi đường mắc nghẽn thì không được chuyển bằng dây ngầm đường bể)

Quan tuần Chè được thăng tổng-đốc. — M. Chế-quang-Ân,tuần-phủ hạng nhất đã về hưu, nay được đặc cách thăng hàm tổng-đốc.

Bản-báo xin có lời mừng cụ Thượng Chè được vinh thăng rất là xứng đang.

Các phúc-đường ở Đông-dương (tiếp theo). — *Điều thứ 8.* — Ông quản-lý phúc-đường bất cứ lúc nào cũng phải đề quan chánh sở y-chính hiện hạt cùng các viên hội-đồng đã nói trên kia vào các nhà chứa những người nuôi ở trong phúc-đường. Trong những lúc các quan hội-đồng đi khám xét thì ông quản-lý phải đem trình những người nuôi tại phúc-đường và khai tất cả mọi điều cho hội-đồng có thể xét được những cách thức về đường hình thức và tình thần của phúc-đường theo là thế nào, nhất là phải đưa trình hội-đồng cái sổ biên tên những người nuôi tại phúc-đường đã nói ở điều thứ 4 trên kia.

Điều thứ 9. — Mỗi khi hội-đồng đi khám xét hoặc ủy một viên đi khám xét thì sẽ có một tờ biên-bản do ông hội-trưởng hội-đồng đệ trình quan thủ hiến bản-xứ bản chính và quan chánh sở y-chính một bản sao.

Điều thứ 10. — Nếu vì cách ăn nống hay vì nhà cửa ở độc mà sức mạnh của những người nuôi tại phúc-đường có thể lo ngại, nếu có những việc gì trái với phong-hóa hoặc là tàn ác đối với những người mới ở phúc-đường thì quan thủ-hiến bản xứ sẽ chiếu theo tờ trình của hội-đồng và ý-kiến quan chánh sở Y-chính hoặc là theo tờ trình của quan chánh sở y chính mà bắt quan theo những điều ngăn sẽ định để tranh những sự trái phép đã nói ở trên và hạn cho ông quản-lý phúc-đường một cai thời hạn là mấy ngày phải theo cho dung.

Nếu ông quản-lý phúc-đường không tuân theo thì quan thủ-hiến có thể hỏi ý-kiến Hội-đồng tư mật hay Hội-đồng bảo-hộ mà ký nghị-định bắt đóng cửa phúc-đường.

(Còn nữa)

Cuộc đá bóng. — Đến ngày chủ-nhật 20 janvier tại khu đất binh sẽ có cuộc đa bong *Foot ball association*, có phương nhạc khổ đỏ về thử nhất đến nóa nhạc. Vậy cuộc nhạc ở trên trại hàng Hoa bữa ấy sẽ bãi đi.

Ai tín. — M. Carrelet là chủ-sự sở Lục-lộ thành-phố thụ bệnh đã mấy bữa nay, chữa tại nhà thương Saint-Paul vừa tạ thế ngày hôm nay.

Ông Carrelet có di-chúc lại rằng cất đám xin đừng đem vòng hoa.

M. Carrelet ở Hà-thành đã lâu năm lắm, và người Annam mình quen biết nhiều lắm.

Đến chiều mai hồi 4 giờ sẽ cất đám, khởi hành từ nhà-thương Saint-Paul.

Bản-quán có lời kính viếng ông và chia buồn với qui quyến.

* * *

Bản-quán được tin buồn rằng bà Maria Anna Beauville là nội-tướng ông E. Beauville chưởng thư-ký tại sở Cầm Hàng Trống đã tạ thế ngày 18 janvier,tại nhà thương Đồn-thủy. Đến ngày mai 19 janvier hồi 4 giờ 1/2 sẽ cất đám.

Vậy có mấy lời kính viếng bà, và chia buồn cùng ông E. Beauville và qui quyến.

LỜI CÁO PHÓ

Chúng tôi lấy làm đau đớn mà kính cáo cùng các ông các bà biết cho rằng nội-nhân tôi, thân-mẫu chúng tôi là :

Mme MARIA ANNA BEAUVILLE
née Nguyễn-thị-Nỡ
hưởng thọ 53 tuổi

đã tạ thế tại Hanoi, ngày 18 janvier 1924.

Chúng tôi định đến ngày thứ bảy 19 janvier 1924 hồi 16 giờ rưỡi thì làm lễ cất đám.

Lễ cất đám khởi hành ở tại nhà-thương Đồn-thủy.

Nay kính-cáo

Quan phụ : E Beauville chưởng thư-ký tại sở Cầm Hang Trống, Hano
Ai tứ : Maurice Beauville
Albert Beauville
Andre Beauville

Ông bà nào chưa nhận được giấy cáo-phó thì xin coi lời kính cáo nầy cũng như giấy cáo-phó vậy.

Di trường Trường Thạch-xá huyện Thạch-thất (Sơn-tây) trước ở làng Thạch-xá nay được di sang làng Bình-xá.

Trường Đông-khê (Haiphong) trước ở làng Đông-khê nay được di sang làng Phương-pháp

Ngạch Học-chính. — Mme Trần-thị-Dong có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự.

M. Trịnh-văn-Tông có bằng Tiểu-học tây và bằng Thành-chung được bổ giáo học tập sự.

Tòa Thượng-thẩm. — *Mao chữ ký.* — Tên Trịnh-văn-Úc trước làm lý-trưởng vì việc kiện vu, phải tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ làm án phạt và phải tòa Sứ tỉnh cách dịch thu bằng. Nay chống án được tòa Thượng-thẩm tha, rồi làm giấy xin từ dịch song không được. Từ khi tên ấy xin về làng, vẫn phao ngôn rằng đã được từ dịch không phải cách nữa. Sau nhân trong làng khuyết lý-trưởng, tên ấy làm đơn nộp cái bằng phế được từ dịch xin ứng cử để làm lý-trưởng lần nữa. Quan sở tại xét cái bằng ấy mạo chữ ký của quan Sứ và những chữ phê cho từ dịch thì là một tên thầy cò là tên Lê-hữu-Tân báo đứa con viết vào. — Một điều rất lạ là tự nhiên cái bằng thu rồi mà lại thấy ở tay lý-trưởng phải cách. Có lẽ tên ấy cùng với tên thầy cò có phép thuật thế nào mà ăn cắp được chăng. Tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ phạt tên Trịnh-văn-Úc 1 năm tù án treo. Tên thầy cò cùng bị phạt nhưng không chống án. Tòa Thượng-thẩm xét xong y án.

Hành hung. — Ở địa-phận làng Nam-quan và làng Đông-các trước có một cái cầu đá bắc qua ngòi. Sau vì làng Đông-các bỏ cầu đá xây cầu mới không rộng như trước, làng Nam-quan làm đơn khiếu-nại, nên quan tỉnh phải thân hành về xét. Khi người làng Nam-quan lội xuống mò phiến đá lên để xét thì người làng Đông-các kéo nhau ra đông lắm, cầm sào, gậy làm ngăn trở không thể nào mò lên được. Đợi đến khi quan tỉnh về, tên Hà-Đức-Phong xướng-xuất dân dinh sinh sự đánh mấy người làng Nam-quan tên là Phi-Hòe và Bùi-Quý bị thương. Sau xét là tên Phong là chủ xướng mà lũ tên Vung là đồng-đảng việc hành-hung ấy. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Hà-đức-Phong 6 tháng tù và 1-0 đồng bồi-thường, tên Phạm-văn-Vung, và Hà-Vội mỗi tên 6 tháng tù và 20 đồng, tên Vũ-v-Tỉnh, Bùi-Sự và Hà-Chuyện tức Nho mỗi tên 3 tháng tù. Tòa Thượng thẩm y án phạt tù và phạt bạc lũ tên Phong, tên Vung, tên Hội và tên Chuyện nhưng cho được hưởng án treo. Còn án phạt tù tên Tỉnh, tên Bùi-Sự cũng y nhưng không được án treo. Còn tiền bồi thường thì được giảm xuống 30 đồng.

Đánh bạc. — Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Đỗ-khắc-Khiêm, Đoàn-thị-Chạ mỗi tên 2 tháng tù và 20 đồng, tên Phạm-v-Tân, Bùi-quang-Biền, Vũ-viết-Tuyên và Lê-v-Châm mỗi tên 1 tháng tù và 10 đồng về tội gà và đánh sóc-đĩa. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Khiêm, Thị Chạ mỗi tên 1 tháng tù y tiền phạt và giảm tội tên Tân, Biền, tên Tuyên và tên Châm mỗi tên xuống 15 ngày tù và 10 đồng.

Lừa đảo.—Nguyên có một người tên là Chung đi linh rồi chết. Tên Nguyễn-văn-Chai là cháu, thông đồng với tên Nguyễn-văn-Châm là lý-trưởng đi lĩnh 60 đồng tiền tuất. Người con gái là Thị-Lý đi kiện, tòa Nam án tỉnh Hưng-yên phạt Nguyễn-văn-Chai và Nguyễn-văn-Châm mỗi tên 3 tháng tù và bắt phải trả lại số tiền ấy. Tòa Thượng-thẩm thu cho cả vì phép lĩnh chứ không phải là lừa đảo.

Tiêu tiền công. — Tên Đinh-văn-Hảo là ký mục phải tòa Nam án tỉnh Sơn-tây phạt 3 tháng tù và 40 đồng về việc tiêu tiền công dân được thu vì xét không đủ chứng cớ.

Án cấp. Tòa Nam án tỉnh Hà-nam phạt tên Hoàng-văn-Hỏi 3 tháng tù về tội ăn cấp. Tòa thượng-thẩm y án.

Du đãng trốn sưu. Tòa nam án tỉnh Nam-định phạt tên Nguyễn-văn-Quý 6 tháng tù về tội du đãng và trốn sưu không có thẻ. Tòa Thượng-thẩm y án.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Bán một cái xe cao-xu nhà bánh đặc sơn vàng, mới đóng.

Hỏi tại số nhà 10, Cité Jaurégiberry, Hanoi.
3752

---

56 50

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy vin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tửu-hậu trà-dư !

Ngõa-luân-đinh đáp :

— Tôn-ông hỏi câu ấy thì tôi không thể trả lời ngay được. Tôi với nước ấy đã có bí mật thệ-ngôn với nhau, khi nào lại dám tiết lộ, song tôn-ông đã ở đây, mà tôi lại có lòng tin tôn-ông, hà rằng tôn-ông lại không đoán ra được hay sao. Thế giới này lại còn có nước nào là nước ở gần mà lại hay khẳng khái giúp nhau như thế nữa ?

Sáu người dân-bà tranh nhau mà nhìn tôi, cho rằng nước ấy tất là nước Anh rồi. Nhưng tôi nghĩ thì quyết nhiên không phải là nước Anh, câu ấy quyết là câu nói trá vậy.

Phần-lâm-bá gọi một người mà rằng :

— Tư-đức-ân phu-nhân ! Ý phu-nhân thế nào ?

Tư-đức-ân phu-nhân liền nói :

— Tiền thì phu-quân tôi đã sẵn rồi, lúc nào cần đến, xin có ngay tức khắc.

Mấy người dân-bà kia cũng đồng thanh mà rằng :

— Chúng tôi cũng vậy !

Phần-lâm-bá cười mà rằng :

— Thôi thế thì việc xong !

Bấy giờ ở bên phía tay phải tôi có một người dân-bà, ngẩng đầu lên nhìn Ngõa-luân-đinh. Tôi trông người ấy, tóc mây xanh mướt, ngọc dắt trâm cài, toàn là những hạng bảo thạch cả, chứng như là bóc ở một cái mũ vương-quan nào ra, chứ nhân gian cũng ít ai có được những viên ngọc bảo quí như thế. Người ấy nghiêng mình về Ngõa-luân-đinh là có ý hỏi rằng có thể tự mình chọn lấy trước ví được chăng ?

Ngõa-luân-đinh đứng dậy mà rằng :

— Đề cho các phu-nhân được tự chọn lấy trước vị thì có lẽ điều đó không hợp với chính-thể. Bí-nhân chỉ đặc cách cho Phần-lâm-bá phu-nhân được tự chọn lấy trước-vị mà thôi, vì việc này khởi xướng ra, bao nhiêu cái khó nhọc là ở phu-nhân cả. Các phu-nhân mà đến đây, cũng là bởi cái công giới thiệu của Phần-lâm-bá phu-nhân. Tuy nhiên, song trong các cựu gia tệ quốc, bí nhân đã chọn được năm họ lớn, năm họ ấy bây giờ không còn ai là người tự tục, bí-nhân thiết nghĩ nên lấy cái huân-nghiệp cũ của năm họ ấy, mà thay sang cho năm phu-nhân. Trong năm họ ấy ai muốn chọn lấy họ nào thì cứ chọn.

Năm người dân bà ấy, cứ hết người nọ trông người kia, lại đến người kia nhìn người nọ, mãi mà không biết quyết định ra bề nào.

Phần-lâm-bá phu-nhân bèn tủm tỉm cười rồi đưa mắt nhìn tôi mà rằng :

— Tôi nghĩ chỉ rút thăm là hơn. Xin Ngõa-luân-đinh tôn-ông viết cho năm cái tước ấy vào năm mảnh giấy, về cái tước ấy vào năm mảnh giấy, về kia, ông ấy là người cục-ngoại, chắc rằng không có thiên vị bên nào, như vậy có lẽ công bằng hơn cả, mà không còn ai phải ân-hận nỗi gì.

Ngõa-luân-đinh nói :

— Nếu các phu-nhân mà bằng lòng thế, thì bí-nhân xin tuân hành ngay. Còn như cái tiền của các ngài giúp bí-nhân, hễ khi bí-nhân về đến nước rồi, trong một năm bí-nhân sẽ xin họ lệnh cho tài-chính-họ phải đem cái khoản quốc-thái mà trả lại các ngài.

Bấy giờ ở bên phía tay phải tôi, lại có một người dân-bà,đứng như chưa được mấu ý, lại hỏi rằng :

— Thế ngài định cho tôi tước gì ? Họ gọi tôi là bà gì tước phu nhân ?

Ngõa-luân-đinh nói :

Phi hâu-tước thì tử-tước, chứ còn tước gì nữa.

Người dân-bà ấy lại nói :

Hầu-tước phu-nhân ư ? tước ấy thì tôi thích nhất.

Khi đó nhao nhao lên, mỗi người một lời, ai nấy đều nói :

— Tôi cũng chỉ thích cái tước ấy.

Phần-lâm-bá phu-nhân lại cười mà rằng ;

— Ông Khắc-lôi-tê ! Bỏ mũ xuống !

Ngõa-luân-đinh tôn-ông ! Viết đi !

Ngõa-luân-đinh cúi xuống, lấy giấy viết, các bà dân-bà tuy rằng chưa được mãn ý, song cũng không còn nói gì được nữa.

Phần-lâm-bá phu-nhân lại mỉm cười mà rằng :

— Ngõa-luân-đinh ! Ngài thử kể qua các phẩm trật ra xem sao, người nào muốn được tước cao, thì đừng ngay cách đấu-giá, Nhiều tiền thì được tước công tước hầu, ít tiền thì được tước tử tước nam. thế có phải tiện việc không ?

Ngõa-luân-đinh nói :

Phu-nhân tiếu tôi đấy ư ! Cách ấy dùng thế nào được.

Phần-lâm-bá phu-nhân nói :

Thôi thế cứ rút thăm xong !

Ngõa-luân-đinh viết xong đưa cho tôi mà rằng :

— Khắc-lôi-tê tôn-ông ! xin đưa năm cai giấy này nhờ ông, để các phu-nhân may ai thì người ấy được, bí-nhân xin hãy tạm lánh ra ngoài. Nay xin có vài lời thưa thực cùng các qui hữu, và các qui-vị phu-nhân đây. không bao lâu nữa ta sẽ lại gặp nhau, thì lúc bấy giờ chắc sẽ không giống lúc bây giờ vậy. Khi đó trong nội-cung của bí-nhân sẽ xin như tả để đợi các qui hữu cùng các qui phu-nhân đến dự yến. Nay bí-nhân được các phu-nhân tán trợ cho, sau này tệ quốc sẽ trở nên một nước hùng cường vậy.

Nói xong, cúi đầu rồi đi ra. Tôi bỏ năm viên giấy vào trong mũ, trộn lên rồi đưa cho các bà phu-nhân. Bấy giờ trong phòng yên lặng không ai nói gì cả. Bỗng chốc một người reo lên rằng :

— Ô ! Tốt quá ! Tốt quá ! Tôi được làm Lạp phu-đức-nhĩ hầu-tước phu nhân !

Lại một người nữa nói :

— Tôi là Thánh-ai-đinh tử-tước phu-nhân, thôi cũng được !

Người thứ ba nói :

— Tôi thì Mỹ-nô-nai tử-tước phu-nhân.

Lại nói với chồng rằng :

— Thầy mày nghe đấy ! Mỹ-nô-nhĩ tử-tước phu-nhân là bà phu-nhân rất sang ở trên đời này đấy !

Phần-lâm-bá phu-nhân thì chỉ tủm tỉm cười mà không nói gì cả, vì trong lòng đã cầm chắc rằng được làm bà công-tước phu-nhân rồi.

Người dân-bà ngồi bên tay phải tôi lại hỏi Phần-lâm-bá phu-nhân rằng :

— Bà chị được tước gì thế ? Có để bà chị được đến trước vương cơ chăng ?

Phu-nhân lắc đầu, dường như lúc đó cũng đã hắc bực làm cao rồi, chẳng khác trong đàn có chỉ có một con vạc là lớn hơn cả; thong thả mới nói rằng :

— Tôi làm An-nô-nội công-quốc, kẻ phẩm trật thì là công-tước phu-nhân vậy.

Bấy giờ tôi thấy bà công-tước phu-nhân vỗ vào vai tôi mà rằng :

— Ông Khắc-lôi-tê hỡi ! Thôi việc xong rồi, ta nên đi ra mà nói chuyện khác thôi !

(Còn nữa)

(1) Whitney.

Số và các báng chí Annam (1917-44) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
HỌC VÀNG
Mặt mỏ-neo,
15 châu kính
Một đồ kim
cổ nhã độc-quyền
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
59, Phố Paul Bert — HANOI
2609

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ sáu 18 janvier 1924
Diễn hai tích
Tích thứ nhất
NGHĨA-HỒ BÁO ÂN
(Hát chèo)
Tích thứ hai
NGŨ-THIỆU BỊ VÂY
(Trẻ-con diễn)

Tối thứ bảy 19 janvier 1924
TIỄN VẠN-LỊCH
CHỨC CẬU TAO

Tối chủ nhật 20 janvier 1924
MINH QUÂN CHIẾT TỰ

Tối thứ hai 21 janvier 1924
Diễn hai tích
Tích thứ nhất :
THÚY-KIỀU BẠN MINH
(Hát chèo)
Tích thứ hai
GIANG TẢ CẦU HÔN
(Trẻ-con diễn)

CÁO-BẠCH

Hội Tập Nghĩa địa tỉ bổ an'i hóa có lời kính-cáo các ông các bà biết rằng khu đất hội mới mua ở địa-hạt làng Thanh-xá Q. Sáng-xá và Mật-sơn để làm Nghĩa địa cho người Nam mình, nay hội đã sửa sang có qui-củ rồi, vậy xin các ông các bà nên mau đến cất các mồ-mả của mình để lính lính lúc trước trong khu đất ấy và đem táng tại nơi đất mà hội đã sửa sang riêng cho hạng cát-táng.

Nếu từ nay cho đến hết hai tháng, mồ mả nào còn thừa lại không thấy ai đến bốc, hội sẽ kể mồ-mả ấy là mồ vô chủ và sẽ cất đem táng tại nơi đất mồ mả vô thừa nhận.

Hưu, hội đã sửa sang một nơi đất để riêng cho hương làng, vậy từ nay giờ đi, bất kể hạng người nào bất hạnh mệnh-một, người nhà có thể xin hội đem vào táng tại đấy được, không phải mất tiền nong chi cả.

Nay kính cáo
Nam Khải-Định thứ 8 tháng 12 ngày 2
Lập Nghĩa-địa hội, hội-trưởng
BÙI-TƯỜNG-LÂN

Diễn tuồng « Người biển-lận ». — Tòa trị-sự hội Ái-hữu tân-cựu học-sinh Cao-đẳng xin nhắc lại để các bạn Hà-thành biết rằng :

Đến tối chủ-nhật này, 20 janvier 1924, trời khai diễn tuồng « Người biển lận ».

Còn tối hôm 18 janvier 1924 này là cuộc hát của hội Hồng-thập tự (Croix rouge).

Vé diễn tuồng « Người biển lận » bán tại nhà M. Lê-hữu-Phúc. 56 Rue du Coton Hanoi, mãi đến 20 janvier này hỏi 7 giờ mới bán tại Rạp-hát-tây

A. U. I. lai cảo.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

CÁO-BẠCH

Kể từ ngày thứ tư 16 Janvier 1924 trở đi. Mỗi tuần-lễ có hai chương-trình

Chương-trình thứ nhất chiếu trong những buổi : Thứ tư — Thứ năm — Thứ sáu và Thứ bảy buổi tối. Thứ năm và thứ bảy hai ngày.

Chương-trình thứ hai thì chiếu trong những buổi : Chủ-nhật ban ngày và buổi tối — Thứ hai buổi tối — Thứ ba ban ngày và buổi tối.

Có buổi tối thứ tư và chủ nhật ban ngày thì đổi chương-trình mới.

Mỗi đầu từ ngày chủ-nhật 20 Janvier, ban ngày lại chiếu lại chuyện :

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ
của Alexandre Dumas

Mỗi tuần-lễ trong chương-trình thứ hai, từ chủ-nhật ban ngày, đến thứ ba buổi chiếu, sẽ chiếu chuyện kỳ, mỗi lần chiếu hai kỳ.

Sau chuyện *Ba người ngự lâm pháo thủ* thì chiếu chuyện *20 năm sau*.

Việt-Nam Bảo-anh hội. — Hội-đồng quản-trị hội « Việt-Nam Bảo-anh » nay xin nhắc lại qui-ông qui-bà hội-viên tá, ngày đại-hội-đồng thường-niên vào ngày chủ-nhật 20 tháng giêng tây, tá ngày 15 tháng chạp Annam, hồi 9 giờ sáng, tại hội Khai-trí tiến-đức, phố hàng Trống.

Đã hơi nới giá. — Cứ như giá gạo tư buổi chiều hôm qua trở đi, thì mỗi đồng bạc cũng đã được hơn lên chừng lưng bơ vực đấu, thế là giá gạo ở thành-phố ta cả các chợ tiếp giáp cũng thế đã bắt đầu hơi nới giá rồi.

Người ta nói : nếu số gạo cần tải ra ngoài rút bớt đi, nếu các nhà hàng phố ta đừng vội tích gạo ăn tết sớm quá, nếu các miền được mùa mau tải gạo đến miền ta, nếu vụ chiêm ở các miền nhà quê ta cấy hai trông chừng được thông dong bên đọt, thì lắt thế nào gạo cũng lại phải hơn, chứ không lẽ nào người trong cái tổ gạo lại bị đói kém được.

Cuộc đấu võ. — Có tin đồn rằng đến ngày 26 tháng này hội *Boxing Club*, quản đốc là M. Trérot, sẽ mở một cuộc đấu võ ở nhà hát nhớn Hanoi. Bao nhiêu tiền thu được thì sẽ phân phát cho các hội làm phúc ở Hà-thành.

Ngạch thừa-phái. — M. Ng-hải-Thanh thừa phái hạng năm Hòa-bình nay kiêm chức lục-sự tại tòa án đệ nhất cấp châu Mai (Hòa-bình) thay M. Ng-văn-Lung đổi đi Thái-bình.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh hương) bọc vào hộp kẽm kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

Thưởng bàm. — Những người có tên sau này đã tỏ lòng can đảm và tận-trung trong khi đánh kẻ cướp đến cướp phá làng Kênh-pho (Bắc-ninh) đêm 18 tháng một tây năm ngoái :

Tùng cứu phẩm văn-giai :

M. Trương-quang-Tước, lý-trưởng Phú-thận, tổng Vân-tu, huyện Gia-bình (Bắc-ninh).

Tùng cứu phẩm bá-hộ :

MM. Trần-quang-Trác, Bố-v-Đang, tuần canh làng Phú-thận, tổng Vân-tu, huyện Gia-bình ; Ng-văn-Bân, Phạm-v-Phong, Quản-Xá làng Kênh-pho-tổng Vân-tu, huyện Gia-bình.

Truy tặng hàm tùng cứu phẩm bá-hộ :

M. Phạm-v-Giới, tuần canh làng Kênh-pho, tổng Vân-tu, huyện Gia-bình (Bắc-ninh) bị cướp đánh chết đêm hôm 18 octobre 1923.

Các lý-trưởng có tên sau này được thưởng hàm tùng cứu phẩm văn-giai :

MM. Ng-v-Loan ở làng Bình-lang ; Ng-khắc-Nghi ở làng Phiên - dinh, huyện Cẩm-giàng tỉnh Hải-dương.

Vở tuồng « NGƯỜI BIỂN LẬN »

Vở tuồng « Người biển lận » (L'Avare) của Molière tiên-sinh, dịch-giả là M. Nguyễn-văn-Vĩnh, mà các tân-cựu học-sinh Cao-đẳng đến 20 Janvier này đem ra diễn ở rạp hát Tây, hiện nay đã in xong bản.

Bản tại nhà M. Lê-hữu-Phúc, 56, Rue du Coton, Hanoi.

Ai ở xa muốn mua xin viết thư về và đính theo tiền cước.

Một quyển giá. . . . . 0 $ 50
Mua mau kẻo hết !!!
In có 500 quyển mà thôi.

Ngạch vô-tuyến điện. — M. Vũ-đăng-Thục, thư-ký hạng tư được thăng thư-ký hạng ba kể từ 1er janvier 1924.

Cải chính. — Trong số báo ra ngày 16 janvier 1924 bản báo đã đăng tên những ông được thăng thưởng trong ngạch Họa-đồ theo như bản đánh máy của sở Họa-đồ gửi lại, song vì bản ấy tên quốc-ngữ không đánh dấu cho nên có nhiều tên không đúng, nay tiếp được bản lai cảo sau này những tên đánh dấu rõ hơn. Vậy bản-báo cũng vui lòng sửa lại :

Thăng Hội-họa hạng sáu : M. Ng-văn-Chinh, xin đọc là Ng-v-Chính.

Thăng Hội-họa hạng nhì : M. Ng-hữu-Cục, xin đọc là : Ng-hữu-Giục.

Thăng Hội-họa hạng ba : Ng-văn-Thịnh, xin đọc là : Ng-v-Thìn. M. Lê-đình-Gảo, xin đọc là : Lê đình-Giáo.

Thăng Hội-họa hạng năm : M. Vũ-nhiếp-Kỷ, xin đọc là : Vũ-nhiếp-Kỳ.

Thăng Hội-họa hạng sau : M. Lê-đình-Cửu, xin đọc là : Lê-đình-Chữ.

Thăng Hội-họa tập sự : M. Ng-đình-Cửu, xin đọc là : Ng-đình-Cứu.

Lê-đình-Chữ lai cảo.

Lệ làm nhà ở thành-phố. — Các ông hội-viên Annam ở thành-phố Hanoi vừa mới làm một cái giấy thỉnh-cầu tại Hội-đồng để sửa lại điều thứ 12 đoạn thứ 2 và điều thứ 18 trong nghị-định về việc làm nhà cửa ở thành-phố như sau này :

Điều thứ 12 đoạn 2. — Bề dài các lớp nhà ở không được quá hai lần bề cao, trừ ra bề dài mà hai bên có cửa mở thì không kể.

Thế nhưng mà những lớp nhà chiều ngang có 3, 4, 5 hay là 6 thước thì bề dài có thể được làm đến 10, 12, 15 hay là 18 thước.

Điều thứ 18. — Những sân tiếp giáp với nhà ở để cho ánh sáng và khí trời vào được thì diện tích như sau này :

Những nhà bề ngang 3 thước thì sân có 15 thước vuông.

Những nhà bề ngang 4 thước thì sân có 2 thước vuông.

Những nhà bề ngang 5 thước thì sân có 25 thước vuông.

Những nhà bề ngang 6 thước trở lên thì sân có 30 thước vuông.

Bán một cái xe ngựa có mui, ngựa, quần áo xa-ích, hòm đựng thóc, giá 220 $ 00.

Hỏi tại : quan ba Mouchel, P. O. 34, Rue Maréchal Joffre.

3754

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Vì cớ gì? — Cũng như ngoài Hà-nội, tự bắt đầu sang tháng chạp ta đến giờ, dân thành-phố ta và cả các nhà nhà-quê trong bản tỉnh đều phải ăn một cái giá gạo mỗi ngày một đắt lên. Cứ như giá gạo tư ở chợ lớn bán tính cho chí các nơi như bến Đình, bến Ba, bến Mai-lĩnh, bến Nưa vân vân, thì lâu nay so với trước, thì thật chẳng nơi nào là nơi nới giá cả. Dân thành-phố ta tuy vậy còn dễ kiếm đồng tiền, chứ dân nhà-quê, tiền đã khan, gạo lại kém, thì dạo nay kiếm được bát cơm no cũng là vất-vả lắm vậy.

Có người nói : độ là vì tỉnh ta năm nay mùa màng đã chẳng được phong thịnh cho lắm, lại phải mấy nơi bị bọ-mẹ làm hại rất điều tàn như vùng Mai-linh, Do-lộ v. v. có dăng ngọt ngán mầu ruộng mất không ; giá dĩ vụ khoai lẻ nay nghe chừng nhiều nơi cũng hỏng tợn, nên chi trách nào mà gạo chẳng đắt gia lên ? Câu nói ấy xét ra cũng có lẽ phải, nhưng miệt tưởng các miền bị bọ xít làm hại thì nghe đón nạn đoàn trên đã sẵn lòng cứu-trợ cho, còn các miền hỏng vụ khoai tmi vụ cấy chiêm nay nghe chừng làm cũng được êm-thuận cả, vậy cái lẽ vì đo mà gạo kém hình như chưa chưa phải là một lẽ gia. Bởi vậy vẫn chưa biết vì cớ gì mà thành-linh gạo kém đi như thế.

Độ nay dương độ tháng cũ-mật, cai giá gạo cũng có ảnh-hưởng tới sự chi ăn của dân chúng, ta mong rằng dân tỉnh ta sẽ chóng được ăn gạo nơn, thì may lắm.

Một người ăn đong trong tỉnh lai cảo

Tháng củ-mật. — Độ này đã gần tết rồi, nên đã thấy các cậu lệ ở huyện Thanh oai chiều lệ cầm trát huyện Thanh oai chiều lệ cầm trát đi đến các làng khám điếm, khám lò-gạch, lai đi đến cả các chợ phiên khám mũ-bài nữa.

Hôm phiên chợ Sốm mới đây, tôi đi chơi chợ, trông thấy các cậu ấn nói và làm thực lắm điều trái mắt, nào mắng người này không đội mũ bài, chửi người kia bán lậu thuế, co người này về huyện, kéo người kia đến ông chánh, người nào mà biết phép riêng của các cậu thì lại được buông tha ngay, các cậu đi đến đâu nào, dãy ấy chạy đổ xô lại, tưởng vỡ chợ chắc. Nhất là những người dân-bà, con gái, các cậu lại làm hăng quá.

Tôi thiết tưởng, liền thuế cho nhà nước đã bỏ vào đình điền phải chịu rồi, các người đi bán hàng ở các chợ phiên, không phải lính môn-bài nữa là phải, thế mà các cậu cứ đi đến các chợ quấy nhiễu thế, thực là phiền nhiễu quá cho các người buôn bán. Ước gì việc này đến tai quan trên, xin ngài sức nhốt các cậu lại, đừng để cho các cậu đi quấy nhiễu thế nữa, thực là hạnh phúc cho dân lắm.

Một người đi chơi chợ lai cảo.

NAM-ĐỊNH

Tháng củ mật. — Tổng Sĩ-làm nguyên trước là một tổng, sau vì dất rộng người nhiều, nhà-nước phải chia ra làm hai tổng : một tổng Sĩ-làm và một tổng Mễ-làm, để cho tiện việc tuần-phòng. Hồi tháng 4 ta vừa rồi, tổng Mễ-làm khuyết phó-tổng, đã thấy có mình sức cho các nhà ra ứng-bảo, dân tổng vẫn ao ước rằng chẳng bao lâu sẽ có một người Phó-tổng đích-đáng ra cán đáng việc hàng tổng, cho tổng nội được ninh-thiếp, mới đây lại thấy có mình-sức rằng ba người ứng-cử trước, hai người không hợp lệ đề xem có ai là người hợp-lệ ra ứng cử thêm ; chắc rằng lần nay chỉ trong ít ngày dân tổng ta được thân thấy cuộc bầu cử nay mai, và sẽ được một người trung-tuyển xứng đáng, để tuân theo thể-cách nhà nước mà trấp-đạo trừ-gian, cho dân tổng được cai hiệu-quả chung rằng : Sớm vui làm ruộng chân tâm ; tối yên gia-tộc gắc năm chẳng kinh ; dân tổng ta mong mỏi thay.

Một người trong tổng Mễ-làm lai cảo

THÁI-BÌNH

Diễn-thuyết tại hội Tri-trí. — Đến 7 giờ tối hôm 16 tức là 21 janvier này, quan phủ Kiến-xương là M. Trần-văn-Đại sẽ diễn-thuyết tại hội Tri-trí về công-nghệ nước Nam như là cách trồng dâu nuôi tằm, làm cả hộp v. v. Ước ao các ba con sẽ đến dự thính đông, vì bài diễn-thuyết này cũng có thể bổ ích cho việc công thương lắm.

T. lai cảo

(*Xem trang thứ tư*).

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đãi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi. »

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Tết Nguyên-đán

Nay mai đã đến tết Nguyên-đán. Cha mẹ anh em sắp đến ngày được xum họp đoàn-viên. Ta sẽ được thấy những người ta mến yêu vì công việc làm ăn mà xa nhà xa cửa. Người già, người trẻ, vui nỗi cái buổi họp mặt ấy. Ai nấy tự hỏi nên mua quà gì bây giờ. Con cái thường lim cửa cha mẹ thích mà tặng người. Nhưng các cụ già nuôi tuổi tác kia thì các cụ thích gì ? Ta nên làm quà các cụ những thứ các cụ thích mà lại có ích cho các cụ. Ấy người làm con ai cũng phải tự hỏi câu ấy. Nên biếu các cụ những vị làm cho các cụ thêm mạnh mẽ, thêm vui vẻ, một thứ bổ hổ các sức vóc, một thứ uống vào ngon miệng, một thứ rượu êm dịu, bổ mà làm cho ngon cơm. Ta tưởng tìm được thứ quà như thế là hơn cả. Rượu Tonique Tonkinois là một thứ rượu rất tốt, được Đại-nam Hoàng-đế đã ban khen, thực là một thứ rượu nên dùng lắm.

Theo hình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Rượu ấy bán ở hiệu **MONTÈS, 54 phố Tràng tiền, nhà ba chuông.** *Nên đến ngay mà mua. Thường đến vụ tết, ông Montès bán nới giá, nghĩa là mỗi chai Tonique Tonkinois chỉ bán có* **2$00** *mà thôi.*

TRÀ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Số 88

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần ở đông mới lên 10 tuổi, mà đã rõ tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lập lầu kèn chông, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào cầm hẩn-bảo xác-tảo thì được phép đi-tắt. Sau vì một sự kèn chông ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lại nói chuyện *Bình-như-hành* từ khi gặp nàng *Lãnh-giang-tuyết* ở trên sông Vân, không ngờ chỉ trong chớp mắt, thuyền nàng đã nhỏ sào đi ngay, thành ra cả nước chim trời, không biết đâu mà dò-la tin tức. Chàng nghĩ quá hóa bệnh, chữa thuốc trong ít lâu, bắt đắc dĩ lại phải thẳng đường đi sang *Bình-giang* để tìm ông chú tên gọi *Tùng-chương* vậy.

Bình chương nguyên là một kẻ bủn-nho đầu biết *Bình-như-hành* là người tài-giỏi, vẫn có lòng yêu, nhưng thấy chàng nói năng ngông-cuồng, thường vẫn đem lời khuyên-bảo. Chàng sợ ông chú hay nói lôi-thôi tìm ra một cái nhà trọ ở phía ngoài thành, để tiện nơi ngâm-vịnh.

Hôm ấy, *Bình-như-hành* đang ngồi buồn, vịnh một bài thơ cảm-hoài. Vịnh xong, rung đùi ngâm thơ, vừa ngâm vừa lắm-nhắm gật đầu mà nói một mình rằng :

Cái tài *Bình-như-hành* như thế này, mà từ xưa đến nay, chưa từng gặp một tay tri-kỷ. Thế giới mông-mênh, xiết bao to rộng, mà sao tri-kỷ, vẫn hiếm được người.

Bình-như-hành nghĩ thầm : chỉ có người tài mới biết người tài. Nay thiên-hạ không có một tay tài-tử nào thì còn ai biết ta là tài-tử nữa, ta cũng chớ nên oán-trách. Hôm trước ta ở trong miếu ông *Mẫn-tử-khiên* tại huyện *Vân-thượng* gặp nàng *Lãnh-giang-tuyết* đề thơ. Tay ấy mới thật là chận chính tài-tử, nhưng tiếc thay vừa mới giáp mặt, phút đã dời chân, giá sử nàng lưu lại hỏi lâu, cũng ta xướng họa thì cũng sẽ thành một người tri-kỷ vậy.

Sau chàng lại nghĩ thầm : Hôm ấy ta trông xuống thuyền thì thấy phong-điệu giản khắp, nha-dịch theo hầu, nếu không phải là quyền-thuộc nhà quan, cớ sao lại có được cái quang-cảnh ấy, nhưng ta nghĩ xem trong ngạch quan-lại ngày nay thì ở chốn kinh-thành, không kể thấy một ông quan nào họ *Lãnh* cả, thế thì là cớ làm sao !

Bình-như-hành đang nghĩ quanh nghĩ quẩn, bỗng nghe bảo có *Viên-ẩn* đến. *Bình-như-hành* dừng dậy mời vào. Hai người chào hỏi vừa xong thì *Bình-như-hành* trỏ bài thơ giản ở trên tường là bài thơ cảm-hoài mới làm ấy cho *Viên-ẩn* xem.

Viên-ẩn xem xong, cười mà bảo rằng :

— Cứ như ý trong bài thơ thì ngô-huynh coi thiên-hạ chẳng ai ra gì cả. Nhưng tiểu-đệ nói câu này, xin ngô-huynh lưu-tâm lỗi : Thiên-hạ há-lẫng không có người tài, chỉ vì ngô-huynh có-lậu hẹp-hòi, cho nên chưa được gặp đó mà thôi.

Bình-như-hành nói :

Tiểu-đệ vốn có-lậu hẹp-hòi thật, nhưng xin hỏi ngô-huynh đã từng gặp được mấy người ?

Viên-ẩn nói :

Tiểu-đệ cũng chưa đi được bao nhiêu, mà đã nhìn-thường bình-phẩm thiên-hạ nhân-vật, nhưng hãy nói trong một hạt *Tùng-giang* này thì con quan *Yến đô*-đường tên gọi *Yến-bạch-hạm*, há không phải là một bậc thiếu-niên tài-tử hay sao !

Bình-như-hành nói :

— Ngô-huynh thấy thế nào mà bảo là một bậc tài-tử.

Viên-ẩn nói :

— Cứ lấy bề ngoài mà nói thì ông ta diện-mạo khôi-vĩ khác thường, nhác trông cũng đủ biết là một bậc tài-tử, nhưng điều ấy chẳng nói làm chi vội, nay hãy biết rằng ông ta làm văn, chỉ cầm bút viết ngay, không hề phải nghĩ-ngợi bao giờ ; nghị-luận thì nói đâu ra đấy, hỏi một đáp mười. Không hiểu trong óc ông ta uẩn-súc những thế nào mà mỗi khi động giờ tay cầm lấy quản bút mà hạ xuống tờ giấy, khác nào như rồng bay phượng múa, có cái thế-lực vạn-mã thiên-quân. Nếu không phải chân-chính tài-tử thì sao được thế. Ngô-huynh đã nhận là tài-tử, sao không cùng với ông ta thi thì một hôm.

Bình-như-hành nghe thấy lời nói có thú-vị, liền tươi-cười hớn-hở mà rằng :

Trong đất *Tùng-giang* có bậc kỳ-tài ấy, cớ sao *Bình-như-hành* này lại không được biết !

Viên-ẩn nói :

— Cứ có ngô-huynh không biết mà thôi, chứ vô số người biết ông ta. Kỳ tuế-khảo vừa rồi, quan Đốc-học họ *Vương* lấy ông ta cổ đầu, ngài rất ngợi-khen. Hôm ấy lại cho phường nhạc đưa về tận nhà, ai cũng lấy làm qui-mến.

Bình-như-hành tủm-tỉm cười mà đáp rằng :

— Cứ nói đỗ đầu thì đủ biết là tầm thường. Ngô-huynh thử xem các nhà phú-quí, mấy người là không đỗ nhất đỗ nhì.

Viên-ẩn nói :

— Đã danh rằng thế, nhưng chân-tài thì bao giờ cũng khác với mọi người. Hãy giờ tiểu-đệ nói, tất ngô-huynh không tin, nhưng bao giờ tiểu-đệ đưa ngô-huynh đến tận nơi, bấy giờ sẽ biết.

Bình-như-hành nói :

— Nếu ông ta quả là chân-tài thì sao tiểu-đệ không đi, nhưng xưa nay ta ẩu đệ vẫn có tính không muốn bước chân đến những nha phú-quí.

Viên-ẩn nói :

— *Yến-bạch-hạm* thật là một bậc kỳ-tài. Nếu ngô-huynh nhất-khái coi như bọn hoàn-khoa (1) thì cũng hẹp vậy.

Bình-như-hành nghe nói, cả cười mà rằng :

Vâng ! tiểu-đệ cũng thiên quá ! Nếu vậy thì đính-ước hôm nào để tiểu-đệ cùng đi với ngô-huynh.

Viên-ẩn nói :

— Cái hứng thi-tứu của văn-nhân, còn biết hôm nào mà hẹn. Hễ hôm nào cao-hứng thì đi.

(1) *Hoàn khóc nghiệp là khổ lun, là trẻ các cậu công tử con nhà phú-quí, ăn quần bánh bao mà học-hành không ra gì vậy.*

Hai người chuyện trò hồi lâu, lại nồng mấy chén rượu rồi mới cùng nhau từ-biệt. *Viên-ẩn* ước định với *Bình-như-hành* rồi lại về bảo *Yến-bạch-hạm* rằng :

Ông ta bị tiểu-đệ nói kích mấy câu, đã bằng lòng đi, vậy thế hôm nào ngô-huynh thư-nhàn, để tiểu-đệ rủ ông ta cùng đến.

Yến-bạch-hạm nói :

Tiểu-đệ vốn yêu tài như mệnh, nếu ông ta quả là bậc chân-tài thì bao giờ cũng khác với mọi người. Hãy giờ tiểu-đệ nói, tất ngô-huynh không tin, nhưng bao giờ tiểu-đệ đưa ngô-huynh đến tận nơi, bấy giờ sẽ biết.

Bình-như-hành nói :

— Nếu ông ta quả là chân-tài thì sao tiểu-đệ không đi, nhưng xưa nay ta ẩu đệ vẫn có tính không muốn bước chân đến những nha phú-quí.

Viên-ẩn nói :

— *Yến-bạch-hạm* thật là một bậc kỳ-tài. Nếu ngô-huynh nhất-khái coi như bọn hoàn-khoa (1) thì cũng hẹp vậy.

Bình-như-hành nghe nói, cả cười mà rằng :

Vâng ! tiểu-đệ cũng thiên quá ! Nếu vậy thì đính-ước hôm nào để tiểu-đệ cùng đi với ngô-huynh.

Viên-ẩn nói :

— Cái hứng thi-tứu của văn-nhân, còn biết hôm nào mà hẹn. Hễ hôm nào cao-hứng thì đi.

(1) *Hoàn khóc nghiệp là khổ lun, là trẻ các cậu công tử con nhà phú-quí, ăn quần bánh bao mà học-hành không ra gì vậy.*

VIỆC KINH-ĐÔ

Thầy ma cho thuốc thánh. — Mấy hôm nay đi đến đâu cũng nghe nói ông thầy Còm cho thuốc mà những nhà phú-qui ở dày cũng lắm người đã tin sùng lắm.

Họ nói rằng ông thầy Còm này là một thầy-thuốc ngoại khoa chết đã hơn hai trăm năm nay mà đến nay hãy còn phụ-đồng mà cho thuốc có lắm phương thần hiệu, cho nên mới nổi tiếng xa gần.

Làng Lương-văn, tổng Thần-phù thuộc huyện Hương-thủy, về phía hạ bạn, ở giữa một cái cồn cát trắng tinh có một cái mộ un lên rất to, trước có cái bình-phong cũng bằng cát, ấy là nơi một cái mồ của một ông thầy thuốc chết từ đời nào không ai biết; lại cách mộ ấy chừng vài mươi bước thì có bốn cái mả bằng cát un nhưng nhỏ, ấy là mồ của bốn người con ông thầy thuốc ấy. Cả năm cha con không rõ là tên họ gì, chết từ bao giờ, nay chỉ nghe họ kêu là mả ông thầy Còm mà thôi. Đã lâu nay những người dân giã ở quanh các miền ấy, mỗi khi ai có bệnh gì nguy cấp hoặc sợ phát huy là khi-bệnh thì có đến xin thuốc nơi ấy mà trị; mà cũng là thay, chẳng bắt truyền lại bởi ai mà mỗi người đến xin thuốc thì cắm đến một nén nhang đốt nhang cắm trước mộ rồi khấn vái xin phương thuốc và kể bệnh tình, rồi lại một bên mộ ghé vai vào cõng ông thầy về như là cõng một người thật; trước khi đến nhà thì cột chó lại chờ cho xủa, rồi cõng về, vào trong nhà thì quét phản ngựa trải chiếu cho sạch, lại pha một bát nước chè ngon và một dĩa xôi nấu lẫn với đỗ cho sạch sẽ. Ấy là mời về thăm bệnh. Một hồi lại cõng về mộ, rồi cứ những cây lá quanh quẩn đó bẻ lấy một nắm đem về cho bịnh nhân uống.

Cứ như những kẻ quá tự mê tín sự ma-quỉ thì đều nói uống có hiệu cả, nhưng cứ như con mắt người thức-giả thì thực không có thể tin được ma lại lấy làm lo cho cái họa lại xảy ra.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Một việc thảm-tử trong chòn thẳm-lâm. — Ngày 10 janvier vừa rồi, tại sơn-phận hạt Kế-bàn thuộc huyện Bố-trạch mới xảy ra một việc thảm-tử rất gom-ghê.

Số là một bọn thợ rừng hơn 20 người cùng nhau vào rừng kiếm gỗ, đi đã mười ngày mới tìm được một cây gỗ thật to, bề cao ba mươi thước tây, bề tròn bằng cái nong lớn nuôi tấm, bọn họ cưa đốn trong ba ngày ngã, thì họ đã rủ nhau tránh xa ra, thế mà còn xảy tới một cái tai nạn bất kỳ, khiến cho họ không biết trước mà giữ mình. Sau lúc cây gỗ ấy đổ, nghe « ầm » một tiếng vang động cả chốn thâm-sơn cùng-cốc, bao nhiêu những cây gỗ nhỏ và những tảng đá con chung quanh đó, đều bị thân cây đại-thụ đè phải, tung ra tứ phía, một phiến đá bắn nhằm một người thợ rừng bị trọng-thương ở lưng, chết ngay lập-tức.

Cái tai-nạn này xảy ra, cũng là do sự vô-ý, thế mà bọn thợ rừng kia nào có công-nhận như thế đâu, họ cứ quyết một là người ấy có đánh chết một con rắn lạ, thất lễ với đứng « trên đầu, trên-cổ » nên ngài phạt! Ôi! Kẻ ngu-dân thật giàu cái lòng mê-tín dị-đoan lắm!

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá 0$80 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

yếu đuối vàng vọt

GÂY MÒN

Thuốc SIROP de DESCHIENS có huyết bổ

Làm cho Sang tức mẫu men, ấy là một vị thuốc của các Lương-y trứ danh.

Thuốc này hiệu hơn thuốc bổ tốt xa các thứ thuốc có tính sắt... Các nhà thương tại thành Paris đều dùng nó.

Trăm phần tốt: DESCHIENS, 9 đường Paul-Lauby và các hàng bán thuốc.

HIỆU

MINH-DƯƠNG

MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC

của Bông pháp Yên-thảo công-ty

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ-GÀ

Giáo phố hang Gai số 82

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémenceau — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng cáo thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

2023 *Kính-cáo*

CÁC CHỨNG ĐAU THẬN Đau lưng Nhức và đau xương

HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lạc quá tim đánh mạnh, những lúc hồ hồng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng nước tiểu-tiện đục của các người là điều tại trong máu có nhiều cặn. Còn về phần đàn-bà thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng vì một có ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất lại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc-lào, lở và các chứng mà bệnh Giang-mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

TỔ HƯƠNG Đau xương

RƯỢU BẠT-HẢ GET PIPPERMINT GET rượu này uống đã mát mồ và mát khan tiếng.

痔醫林桂張

HỎI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ XIN MỜI CÁC ÔNG QUA BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (*các là bệnh tôi tỉ*) *thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như cần đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.*

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao rất cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi đang tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau không tốn, chỉ trong mấy hôm thời những nắt mạn lở kỹ rạng rói, mà trong khi dang chữa có thể làm làng như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM

28, Phố Hàng Bông. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các lĩnh xa đến xin hẹn tiếp.

Thư từ xin trả lời ngay. 2096

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh ho lao, thực hai bệnh ấy đáng sợ, vì làm cho bao mồn nhi giống của ai ông ta: ấy là bệnh hao mòn vậy. Bệnh ấy người ta tưởng không đi phòng mấy, khi mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau đầu đầu nó làm cho yếu các phủ-tạng và làm cho gầy mòn cả chân huyết đi nữa. Nếu khi có bệnh thời khi nào xảy ra thì người khỏe rồi có thể chống lại được, chớ người đã bị bệnh hao mòn này chẳng là mắc phải.

Vậy thì nên dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Dùng thuốc này thì da mặt xanh, sức lực lại khỏe mạnh, công việc lại muốn ăn ăn như thường, ăn uống đã tiêu, khỏe mạnh lạ lùng.

Chỉ dùng vài lọ *Dragées Rabuteau*, thì chẳng còn sợ gì bệnh hao mòn nữa.

Ở các hàng bào chế to đều có bán

2056

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG

nên dùng thuốc

QUINOFORME

hoàn tán, hoàn viên

Tốt lắm cả các thuốc-địa Pháp toàn dùng một thứ thuốc này.

Gửi bán tại tất cả các nơi bào-chế

Nhà chế thuốc LACROIX, 29-31, Rue Philippe de Girard — PARIS

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất quí để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu. Nay nhân dịp tết Nguyên-đán sắp tới, bản-hiệu xin tạm hạ giá thứ rượu **TONIQUE TONKINOIS** này để hiến các quí khách tiện dùng trong ngày tết.

Giá bán **2$00** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Nhân dịp Tết An-nam

Các quí-khánh lại mua thứ thuốc gì ở hiệu bào-chế ông **L. BLANC**, ở Phố Tràng-tiền, số nhà 31, mà đáng giá 2 đồng thì Bản-hiệu sẽ kính biếu một chai rượu bổ rất tốt, tên rượu là **Œno Kola Coca**, Rượu này chỉ biếu từ ngày 15 cho đến 30 tháng chạp ta thì thôi

SÀ-PHÒNG THƠM XOA TÓC

NƯỚC HOA THƠM

SÁP MỠ

SBA

Pachod Frères & Cie LYON

2054

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL-BERT, HANOI

NHÂN DỊP TẾT

Từ thứ hai 21 Janvier và những hôm sau:

Có bán chiêu-khách: Những hàng sau này:

Nước-hoa, các thứ dùng để rửa mặt, đồ vàng bạc, đồng-hồ, giấy, các thứ bằng gia, các thứ để hút thuốc, đồ ăn, kính, đồ thể-thao, giao kèo, đồ dùng trong bếp, cốc, đồ bằng sứ, đồ sắt, đồ điện khí, đồ dùng về vệ-sinh, mũ, áo, vải, giầy, lcu, giầy dân bà, tủ ghế.

Xin xem các chỗ bầy hàng, các sở khai giá

Giá bạc cao nên thừa dịp

CỬA HÀNG NGHỈ TẾT

Nhà hàng xin nói để các qui-khánh biết cho rằng, ba ngày Tết là thứ ba mồng 5, thứ tư mồng 6 và thứ năm mồng 7 février cửa hàng đóng cửa.

Adr. Tél.: MAGAREUNIS — TÉLÉPHONE N° 189

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bành

Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, Boulevard Bobillot, Hanoi 2009

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi: 30$00

Hạng nhì ta hay đi: 20$00

Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI BẢN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để cho tuna riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây thép trước 2 ngày.

Nếu có ngày nào mưa đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

AUTO-POSTALE

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ tư đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng lên Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Viêntiane.

Ở Thakhek về. — Hàng chủ nhật chạy tàu thủy ở Viantiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy và Napé ngủ. Sang hôm sau ở Napé và Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hoả đi chuyến tàu đêm thứ hai

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Do Viện Khoa học Xã hội Hoa Kỳ (87-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)